

Munkanélküliség és kevés kereset: az elmúlt esztendő tükre, —

mondja Lajer Dezső, a szociáldemokrata párt titkára.

(A Délmagyarország munkatársától.) A munkásság elmúlt évi küzdelmeire élénken rávilágít Lajer Dezsőnek, a szociáldemokrata párt titkárának a nyilatkozata, aki az ujesztendő alkalmából a következőket mondotta a Délmagyarország munkatársának:

— A munkásság gondokkal és keserűségekkel tele esztendőről bucsuzik. Egyes szakmákban, így a szabó-, cipész- és vasiparban azt mondhatom, hogy az elmúlt esztendő még súlyosabb volt az összmunkásságra nézve, mint az előbbie. A munkásság helyzetét így jellemezhetem: munkanélküliség, a dolgozók számára a megélhetésre is kevés keresetek. Az építőiparban és az ezzel szorosabban összefüggő iparágakban tényleg volt Szegeden az esztendő második felében javulás, azonban a rövid konjunktúra nem tette lehetővé, hogy a munkásság a válság ideje alatt lefört munkabérekkel életszükségleteit a megfelelő nivóra tudta volna felemelni.

— Az ujesztendő sem ígér a munkásság szá-

mára semmi jót. Ujévi ajándéku megkapja a munkásbiztosítást haláskörnélküli autonómiával és a legteljesebb állami bürokráciával. A munkanélküliek segélyezése úgy látszik végleg lekerült a napirendről. Az aggkor- és rokkantbiztosítás életbeléptetésére ígért ugyan van, de ha lesz is belőle valami, ugyanaz a mentalitás fogja életrehívni, amely a munkásbiztosítás reformját olyan nagyszerűen megcsinálta.

— A mai kormányzat gazdasági és szociálpolitikája a politikai reakció rendszerének hű másolata, amely nem a dolgozók érdekeire és akarataira van felépítve. Mindaddig, míg ez a politikai rendszer fennáll, vagy meg nem esik, a munkásság semmi jót nem remélhet. Érdeke tehát minden dolgozónak, haladást akaró polgárnak, hogy az ujesztendőben a mostani kormányzati rendszer megdöntése, vagy megváltoztatása érdekében összefogjon és megteremtse a demokrácia győzelmével a maga boldogulását is.

Pallenberg-jubileum.

Bécs, december vége. (A Délmagyarország tudósítójától.) Pallenberg 50 éves. Berlinben éri meg az 50-ik évét, ahol művészete hazatalált, nem Bécsben, a szülővárosában, ahonnan mennie kellett, mert túlnehéz Bécsnek a nihilizmus, ami Pallenberg komikuma mögött sötétlik.

Megint körülesodálkozzák ebből az alkalmából azt a ritka madarat, a legendás és egyetlen színészbarátságot, amiről a német színészkrónika tud, Masa Pallenberg és Ernst Wieland barátságát. Két szomszédos uccában gyerekeskednek, az egyik, Wieland színésznek készül, Pallenberg, a másik, nem igen válogathat eshetőségek között: be fog ülni az apja rőfös- és rövidáru kereskedésébe, mint annyi más ember. Wieland tisztafejű, intelligens gyerek, nyeli a tudományt, amire hozzájuthat és 18 évesen, szegény fiú léte, nagy örömmel veszi a szerződést valami pötömnyi német fészékbe. Pallenberg figyelemreméltó keményfejűséget mutat a tudományok terén és a felebarátaival való érintkezésben rosszindulatu. 18 évesen bevez a révbe, rövidáruval. A dolog nem megy simán, Max kirepül és egyenesen színész barátjához. Színész lesz. Az esetben, vöröshaju, csuf, ideges figura láttára elemi erővel rázza a nézőt a nevetés, lett-légyen tragédia, vagy vigjáték, amiben a

szinpadra szabaditják. Max kijelöltnek látja az utját: komikus lesz, drasztikus komikus, közelebből és színházi nyelven. Operett komikus szerepekről álmodik és itt kezdődik a barát szerepe és itt kezd el megalkotni Wieland, a tisztaszívű és szemü barát a maga élete nagy művét, azt a csudálatos összetett és egyszerű fogalmat (valamit), amit Pallenbergnek hívnak.

Egy délután leteszi a hónapos-szobájuk asztalára Halbe: Ifjuság című darabjának egy szerepét, a kedélybeteg, furcsa tanítóét, eléje ülteti Maxot:

— Ide figyelj. Ne locsogj hülyeséget, nem leszel komikus, színész leszel. Nekem héti próbám van, te addig megtanulod ezt a szerepet. Ha hazajövök kihallgatlak.

Max este nem tudja a szerepet, ellenben hatalmas pofont kap. Vissza akar ütni: a másik ruganyos, ügyes: jobbról-balról még egy. Max leül morogva és magol. Wieland mondatról-mondatra átveszi vele a szerepet, a delikvens kedvetlen, unott, rosszindulatu ellenkezésével nem törődik. És csudálatos, ami itt kezdődik: szint, formát, életet kapnak a kényszeredetten mondott szavak, hopp, Pallenberg megfogta a szerepet és már játszik, ni, csakugyan milyen közel van ez hozzá, ez a félszeg, beteg tanító és csupa csodálkozás.

Wieland nem csodálkozik, ő tudta.

Ők ketten már tudják, de senki más nem hiszi. A jó osztrák publikum azután is mulatós operett-szerepekben örül neki leginkább és nehéz évek jönnek. Maxot igen bizonytalan üzlet szerződtenni és Wieland nem megy a barátja nélkül. Szegény és csak önmagára számíthat. Nem közönséges tehetség és cinos, rokonszenves fiatalember: könnyű volna elhelyezkednie. Csak, ha Maxot is szerződtenik. Együtt koplálnak. Apró társulathoz kerülnek és tovább dobálódnak, két fiatal színes gummilabda.

Max vissza-visszatér, kénytelenségből is, az operetthez, Wieland utközben beleszeret egy hozománytalan tiszt-leányba, megnősül. Felesége, kisfia nem élhetik az ő zaklatott, pihestelen életét. Megszerzi egy magán-színésziskola koncesszióját. — Professzor Hecan Pallenberg a Szép Helénában Wenelaost játsza, Reinhardt a nézőtérén van véletlenül: Hip, hip, hurra! Ma naponta megszámlálhatatlan márkát keres.

Wieland új színészgenerációt nevel, e biztos szem nem egy ma már jónévű színészt válogatott ki és Bécsben az a hire, pénz és reménykedő ifju csemeték elől megindíthatatlanul tudja elzárni a világhír felé vivő szívárványutát.

Pallenberg Berlinben él, Wieland Bécsben és ha néha összejönnek, az körülbelül így fest:

Pallenberg (zsebredugott kézzel, leszeggett fejjel és két szurós szemével jár le-fel): Milyen jó a ruhád. Uj?

Wieland: Sok éves.

Pallenberg: Hm. Pedig egészen ujnak látszik. — De a cipőd, azt most csináltattad?

Wieland: Régi.

Pallenberg: No igen. — És különben hogy vagy?

Most már mind a kettő ötven éves.

Ligeti Erzs.

Üzletem áthelyezésével

az összes áruk mélyen leszállított árban lesznek árusítva. Vásznak, schroll sífonok, asztalneműk, köperek, törülközők, zsebkendők, nyakkendők, keztyűk, harisnyák, saját készítésű női és férfi fehérneműk, orvosi köpenyek rendelésre is gyári árban készülnek. Soós fehérneműüzletében Feketes uca és Kigyó uca sark.

Ajándéku iparművészeti cikkek, vm. vitrindiszek, relief festésű, batikolt és csipkeutánnal ellátott zsebkendők a legizsésőbb kivitelben igen előnyös áron kaphatók. Himzést, előrajzolat 15 százalékkal mérsékelt áron vállalk. Müller Erzs. kézimunkaüzlete Szeged, Takaréktár u. 1.

Küldöttségben a kulturánál

Irta: Móra Ferenc.

Ahogy karácsony harmadnapján becsuszkáltam a kulturpalotába, vagy negyven ember feketéltéltem a lépcső feljárom, az oszlopok alatt. Ahogy az uccasárokról megláttam őket, anélkül, hogy kitudtam volna venni a formájukat, egy didereggető emléket juttatott eszembe a nyüzsgő tömeg.

1919 telén járt utóljára ilyen nagy deputáció a kulturpalotában. Havacska ugyan nem terítette be a világot, de kegyetlen hideg volt — a kulturpalotában még kegyetlenebb, mint az uccán. Már akkor második teke nem bírta a város szénével étetni a kazánjainkat s abban az időben már csak az én szobácskámát fűtöttük, oda is hazulról lopkodtattam egy kis szenet, hogy legalább hivatalos órát tarthassunk. Ugyan hétszámra nem nyitott ránk ajtót senki, mindenkinek elég volt a maga baja és nem jutott eszébe a kulturát kérdezgetni, hogy hát neki hogy szolgál drága egésze?

Annál jobban meglepett, mikor egyszer egy délután két óra tájban megszólal mérgesen a csempő és el se akar állni. Mintha ráfagyott volna valakinek az ujja. Szaladók ki kaput nyitni, mert egyedül voltam az egész házban, — tódul be rajta egy csomó torzonborz ember.

— Nono, — mondom, — le ne gázoljanak már, nincs most nyitva a muzeum, menjenek Isten hírével.

— Nem lehet, — mondja egy deréshajuszu em-

ber és szigorú szemét vet rám a katona sapka alól. — Defetációba járunk.

Hát az más. Tessék beljebb kerülni. De ne olyan nagyon, csak itt a doberdói fánál álljunk meg és most már halljuk, miben lehetünk szolgálatára a nemzetnek.

— Kicsodák maguk?

— Mink komenista katonák vagyunk.

— De hát ez nem kaszárnya, emberek.

— Nem ám, hanem kaszárnya lössz. Azért küldött bennünket a komenista nemzet, hogy ezt tekintsük föl, mert ezt az Isten is kaszárnyának teremtötte.

Kicsit meghökkenem. Még akkor csak tizenkilenc februárjában jártunk ugyan, de már úgy vert a szó a komenista nemzet-hez. De, gondoltam, lehet ezekkel beszélni és megpróbáltam megértetni velük, hogy a kultura háza nem köpködőnek való. Aztán meg ez ugys a népé, hát itt ne garabonciáskodjanak.

— De minket ide küldtek, hogy itt lössz a legteréségesebb heliség.

— Ki küldte magukat ide?

— Mondtak egy nevet, — minek keresnénk, kiét.

— Az itt nem parancsol, — csóváltam a fejem.

— Se én nem parancsolok. Ez a város háza, itt a városháza parancsol.

Azt felelték, hogy éppen onnan jönnek s onnan azzal eresztették el őket, hogy ezt könnyű megcsinálni, csak nekem szóljanak.

Hát ez így ment akkor. Az ember úgy vette ki legkönnyebben a maga lábából a tövist, hogy a máséba szurta. De én nem szurhattam senkiébe.

El kezdtem nekik istenkedni, nem ért semmit. Félresimitottak és benyitottak a diszterembe.

— Ez mögfelel, — néztek körül meglegedetten, — csak székeket kék belerakni. Itt még kuglizni is lehetne, olyan térségös.

— Az ám, de kutya hideg van, — villogott körül egy vászon-kittis ember. — Hun tartózkodik itt a kályha?

— Az itt sehol se tartózkodik.

— Hát itten maguk nem fűtenek?

— Itt nem. Csak az én szobámban, úgy a híre-ért.

— Mutassa csak azt is.

Betáskálódta az én szobámba is. Ki is voltak vele békülve nagyon. Ez már ügön. Itt már kienged az ember csontjában a velő. Csak ez ez mög kicsi lössz a komenista nemzetnek.

— Nem tészön sömmit, — mondta a veér. Majd kilökjük innen ezt a falat.

— Csakhogy attól nem lesz melegebb, — így keztem szárnyát szegni a kedvüknek, — tütem meg nincs mivel.

— Van itt könyv öleg, — legyintett a szószóló, — tüztünk már azzal a frontot is. Mink már nem löszünk papok, igaz-e, enőörök?

Ezen igen földérték, úgy, hogy még kezét is nyujtottak, ígervén, hogy még délután küldenék egy-két kőműves-elvtársat.

Ahogy kitámolyogtam velük a folyósóra, doklond ötletem támadt.

— Ez pedig mégse kaszárnyának való hely, — mondom a veérnek, — mert micsoda kaszárnya az